

Nr 1

Utrikesutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående Sveriges medlemskap i Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO).

Genom en den 30 januari 1959 dagtecknad, till utrikesutskottet hänvisad proposition, nr 49, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden samma dag äskat riksdagens godkännande av konventionen om upprättande av Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (Inter-governmental Maritime Consultative Organisation, IMCO). Organisationen utgör Förenta Nationernas fackorgan på sjöfartens område.

I fråga om konventionens innehåll får utskottet hänvisa till bilagan till propositionen samt den redogörelse som lämnats å sid. 4—9 i propositionen.

Av den i propositionen lämnade redogörelsen för de förhandlingar och meningsutbyten som föregått konventionens undertecknande framgår, att svenska myndigheter och sjöfartsorganisationer hyst viss tvekan om att organisationen sådan den avses att gestaltas enligt konventionen hade ett ändamål att fylla samt att man på svensk sida i varje fall framfört bestämda yrkanden om att dess befogenheter, vilka är av rådgivande art, skulle inskränkas till tekniska frågor. Den borde således icke befatta sig med sjöfarten berörande kommersiella och ekonomiska ämnen. Strävanden att på sådant sätt begränsa organisationens kompetensområde har även gjorts direkt från dansk och norsk sida, ävensom av andra länder.

Såsom en följd av de meningsskiljaktigheter, som rått mellan länderna i avseende å organisationens uppgifter, dröjde det tio år från konventionens undertecknande den 6 mars 1948 tills den, sedan det erforderliga antalet stater, tjugoen stycken, ratificerat densamma, kunde träda i kraft den 17 mars 1958.

Under tiden mellan konventionens undertecknande och dess ikraftträdande gjordes vid internationella förhandlingar gemensamma försök från de nordiska ländernas sida att åstadkomma en ändring av konventionen för att få till stånd det förut angivna begränsade kompetensområdet för organisationen. Dessa försök ledde ej till omedelbara resultat

Efter ikraftträdandet har emellertid strävandena burit frukt. Vid sammanträde i juni 1958 med organisationens förberedande kommitté framfördes nämligen ånyo önskemålet om en begränsning av organisationens uppgifter. Det föreslogs, att begränsningen skulle åstadkommas antingen genom en konventionsändring eller i praktiken. Så gott som alla de vid sam-

manträdet närvarande delegationerna förklarade sig vara införstådda med önskemålet om en begränsning, och kommittén beslöt enhälligt att förelägga organisationens församling förslag till program för organisationens två första verksamhetsår, omfattande i princip endast ärenden av teknisk natur.

Församlingen, som sammanträdde första gången i januari 1959, antog det nämnda förslaget, varvid den första verksamhetsperioden utsträcktes att omfatta tre år. Härigenom har organisationens program inskränkts till att under angivna tidsperiod omfatta spörsmål i samband med 1948 års sjöfartssäkerhetskonvention och till denna konvention fogade ombordläggningsregler, internationella signalkoden, förenhetligande av skeppsmättningsregler samt oljeskadekonventionen. Den antagna budgeten liksom sekretariatets personella resurser anpassades efter en dylik verksamhetsram.

Departementschefen anför i sitt uttalande i anslutning till skildringen av förhandlingarna rörande organisationens upprättande följande:

Vid prövningen av frågan huruvida även Sverige bör ingå såsom medlem av organisationen eller fortfarande ställa sig utanför densamma torde hänsyn böra tagas till förut omnämnda beslut rörande organisationens verksamhet, som på förslag av förberedande kommittén fattades vid det konstituerande församlingsmötet. Beslutet avser, att organisationen under sina första tre år skall befatta sig uteslutande med spörsmål av teknisk art, nämligen sjöfartssäkerhets-, oljeskade- och skeppsmättningsfrågor.

Konstituerande mötets beslut rörande arbetsprogrammet innebär, att de nordiska ländernas önskemål i fråga om verksamhetens inriktning tills vidare tillgodosetts i sak. Det tillmötesgående, som sålunda visades de nordiska länderna, får till stor del tillskrivas övriga sjöfartsländers bekymmer över den jämförelsevis långsamma takten i ratifikationerna liksom deras önskan att förmå just de nordiska länderna, vilkas närvaro i sjöfartssammanhang brukar anses vara betydelsefull, att ansluta sig.

Tillmötesgåendet torde icke böra ses såsom enbart taktiskt betingat. Det förefaller tydligt, att åtminstone regeringarna i sjöfartsländerna inom organisationen blivit övertygade om det sakligt berättigade i den nordiska ståndpunkten. Säkerligen har redarorganisationerna i respektive länder genom sina många framställningar i ämnet en viktig del i denna utveckling.

Det bör emellertid framhållas, att — även om organisationen avses skola under de första verksamhetsåren befatta sig endast med de tekniska spörsmål som förut nämnts — organisationen icke kan undandraga sig befattning med sjöfartsärenden, som hänvisas till densamma av Förenta Nationerna eller dess fackorgan. Skulle dessa ärenden avse andra än tekniska frågor, äventyras i viss mån den nu planerade ramen för organisationens verksamhet. Emellertid kommer enligt församlingens beslut organisationens sekretariat icke att ha personella resurser för handläggning av ekonomiska eller kommersiella frågor. Med hänsyn härtill och till vad jag tidigare anført rörande konventionens ifrågavarande bestämmelse om hänvisning av ärenden till organisationen synes de farhågor, som knutits till bestämmelsen, åtminstone för närvarande vara överdrivna.

Det är givetvis svårt att nu göra något bestämt uttalande beträffande frågan huruvida den för den första treårsperioden beslutade begränsningen av verksamheten kommer att gälla även framdeles. Sannolikt är att majoriteten av organisationens medlemmar kommer att bestå av länder med en i jämförelse med bl. a. de nordiska länderna väsensskild inställning till den internationella sjöfartens ekonomiska och kommersiella frågor. Detta be-

höver emellertid icke betyda, att förstnämnda länder ser det förenligt med sina intressen att upptaga sådana frågor till behandling inom organisationen. Därtill kommer, att det kan förutsättas att inom organisationens råd, med dess viktiga funktioner och möjligheter att i viss mån styra utvecklingen, de traditionella sjöfartsländerna fortfarande måste få en dominerande ställning. Denna skulle ytterligare förstärkas, om Sverige tillförsäkrade sig inflytande i organisationen.

Ytterligare må nämnas att Norge ratificerat konventionen den 29 december 1958.

Departementschefen förordar att Sverige godkänner konventionen och anför i detta sammanhang följande:

Under återopande av vad jag tidigare framhållit och icke minst med hänsyn till att Norge inträtt i organisationen vill jag förorda, att Sverige icke längre håller sig utanför densamma utan godkänner konventionen. Den för de nordiska länderna gemensamma strävan att giva organisationen ett ändamålsenligt verksamhetsfält synes mig ha de största möjligheterna att nå sitt syfte genom fortsatt samverkan dessa länder emellan såväl som med andra länder med motsvarande inställning. En samverkan härutinnan från svensk sida torde icke kunna fullt förverkligas utanför organisationen, särskilt som även Danmark och Finland i sina överväganden torde ha kommit fram till motsvarande ståndpunkt.

Skulle emellertid organisationens verksamhet komma att utvecklas på ett sätt, som kan lända den svenska sjöfartsnäringen till förfång, bör Sverige icke tveka att, helst i samförstånd med andra nordiska länder, taga medlemskapet under omprövning.

Utskottet

Under ärendets föredragning har utskottet inhämtat ytterligare upplysningar. Bl. a. har upplysts, att Norge, som enligt vad som meddelats i propositionen inträtt i organisationen, därvid avgivit en förklaring av innebörd att norska regeringen kunde nödgas (would have to) taga frågan om sitt medlemskap under omprövning, därest organisationens verksamhet komme att utsträckas till frågor av rent kommersiell eller ekonomisk karaktär. Ävenså har erfarits, att förslag om Danmarks inträde i organisationen den 6 dennes underställts danska folketinget. Enligt förslaget förordas, att Danmark beträffande frågan om begränsning av organisationens uppgifter till tekniska och nautiska frågor avger en förklaring liknande den, som gjorts av den norska regeringen och enligt vad som framgår av den svenska propositionen är påtänkt att avgivas även från svensk sida.

Förslag om Finlands inträde i organisationen och om avgivande av en förklaring av ifrågavarande innebörd föreligger, och beslut häröver torde komma att fattas inom kort.

Utskottet instämmer för sin del i de synpunkter och önskemål, som från svensk sida — i stor utsträckning gemensamt med de andra nordiska länderna — under förhandlingarna framlagts i syfte att begränsa organisationens verksamhet. Utskottet finner det av organisationens församling antagna beslutet om begränsning av organisationens verksamhet till endast tekniska frågor väl påkallat.

I betraktande av att de önskemål, som från svensk sida hävdats rörande viktiga principer för organisationen, i väsentliga delar blivit åtminstone tills vidare tillgodosedda, synes avgörande skäl mot Sveriges inträde i organisationen ej längre föreligga. Sedan organisationen numera kommit till stånd och hittills så många som trettioen länder — däribland Norge — anslutit sig till organisationen torde i stället övervägande synpunkter tala för att vårt land tager inträde. I samverkan med övriga nordiska länder, av vilka numera också Danmark och Finland framlagt förslag om godkännande av konventionen, kan Sverige bäst inom organisationen följa det för de närmaste tre åren aktuella arbetet ävensom vara verksamt för att även i fortsättningen de nu fastslagna riktlinjerna för dess uppgifter kommer att följas. Enligt konventionsparternas beslut skall av de nordiska staterna Norge ingå i organisationens råd ävensom — under förutsättning av Sveriges godkännande av konventionen — Sverige. Därutöver torde de nordiska länderna, vilka tillsammans representerar en icke ringa del av världens handelsflotta, ha möjlighet att även i församlingen gemensamt utöva inflytande.

Utskottet finner det önskvärt, att i samband med Sveriges godkännande en förklaring avgives av i sak likartad innebörd som de förut nämnda förklaringar, vilka avgivits av norska regeringen och föreslagits i propositionen till danska folketinget. En sådan förklaring torde således böra innebära, att frågan om Sveriges medlemskap tages under omprövning för det fall att organisationens verksamhet skulle undergå en utveckling av det slag som Sverige hittills motsatt sig och som ej anses förenlig med den svenska sjöfartsnäringens intressen.

Under återopande av vad i statsrådsprotokollet anförts hemställer utskottet,

att riksdagen måtte som sin mening giva Kungl. Maj:t till känna vad utskottet här ovan anført samt, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition, meddela av Kungl. Maj:t äskat godkännande av konventionen om upprättande av Mellanstatliga rådgivande sjöfartsorganisationen (IMCO).

Stockholm den 26 februari 1959

På utrikesutskottets vägnar:

RICKARD SANDLER

Vid ärendets behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar Sandler, Aastrup, Ewerlöf, Elmgren, Birger Andersson, Georg Pettersson, Ivar Johansson och Boman;

från andra kammaren: herrar Gustafsson, Cassel, fru Renström-Ingénäs, herrar Åkerström, Heckscher, von Friesen, Kärrlander och Wahlund.